

Notat

Til	Fagskoleutvalget
Fra	Hovedorganisasjonen Virke
Dato	06.02.2014
Sak	Innspill til utvalgets arbeid

Vi takker for muligheten vi fikk til å presentere Virkes fagskolepolitikk for utvalget, og følger opp som avtalt med et skriftlig innspill. Den presentasjonen vi benyttet i møtet, ligger vedlagt dette notatet og danner bakgrunn for innspillet.

Tredelt høyere utdanning

Hovedpunktet for Virke er at fagskoleutdanningene må utvikles som en naturlig del av høyere utdanning i Norge. Det vil si at høyere utdanning i fremtiden vil tilby tre ulike typer studier/programmer: De generelle akademiske, profesjonsutdanningene og de arbeidslivs-/yrkesrettede fagskoleutdanningene. Vi mener det er i dette perspektivet fagskoleutdanningene kan fylle sitt mandat og spille den spesielle rollen i utdanningssystemet de skal ha.

Et viktig utviklingsområde i utdanningspolitikken blir derfor å tydeliggjøre hva som menes med kvalitet og relevans i de tre ulike typene høyere utdanning og så må det skapes gode overganger mellom dem. Virke ser flere store fordeler med denne tenkningen og strukturen, bl a at det vil kunne redusere frafallet betydelig i høyere utdanning og sikre bedre muligheter for tett sammenheng mellom karriereveier og læringsveier. Det vil medføre at relevansen og kvaliteten i høyere utdanning styrkes både sett fra arbeidslivets og studentenes perspektiv. For arbeidslivet er det avgjørende at studentene blir så kompetente gjennom studiene at de kan mestre reelle arbeidsoppgaver på en tilfredsstillende måte så raskt som mulig. Dette er krevende fordi læringsutbyttene i langt større grad enn i dag må utformes slik at de reflekterer de arbeidsoppgaver studiene kvalifiserer for, og samtidig må arbeidslivet bli tydeligere på kompetansekravene som ligger i utførelsen av et yrke. I denne dialogen hører en bevissthet om tredelingen i høyere utdanning hjemme. Er det generell akademisk utdanning som treffer best behovet (eller har det beste potensialet for å treffe), er det profesjonsutdanning eller er det fagskoleutdanning?

Utdanninger på samme nivå må kunne forstås og kommuniseres på en ensartet måte, og ha så likeverdige rammevilkår som mulig. Derfor ønsker vi et statlig forvaltningsansvar også for fagskoleutdanningene slik det er for annen høyere utdanning.

Vi vil også ha en finansieringsmodell for fagskoleutdanning som er forutsigbar og ivaretar alle fagskoleutdanninger på en likeverdig måte. Finansieringsmodellen bør bygges opp tilsvarende annen høyere utdanning, men for fagskoleutdanningene kan det legges inn i modellen et insentiv til utvikling og samarbeid med arbeidslivet i stedet for publiseringspoeng. Vi ser for oss en tredeling med et basistilskudd, et studenttilskudd og et tilskudd som stimulerer til dynamikk i studietilbudet og samarbeid med arbeidslivet. Hvordan indikatorene skal utformes og proporsjonene mellom de tre tilskuddene, må drøftes mellom myndighetene og de relevante partene i fagskoleutdanningene.

Utvalget stilte spesifikt spørsmål om det tredje elementet i modellen:

Dynamikk i fagskoletilbudet er viktig for raskt å kunne møte skiftende behov i arbeidslivet. En indikator i finansieringsmodellen må kunne stimulere både til å opprette nye tilbud, men også endre eksisterende tilbud. Vi ser for oss at denne indikatoren utløser et engangstilskudd etter at tilbudets attraktivitet i arbeidslivet og evne til å tiltrekke studenter kan dokumenteres etter nærmere angitte kriterier. Et utviklingsinsitament kan også være å gi tilskudd til selve utviklingen av nye tilbud med f eks inntil 50% av

kostnadene etter vurdering av nærmere angitte kriterier. Et kriterium må være at utviklingsarbeidet skjer i et nært samarbeid med relevante partnere i arbeidslivet. En annen type indikator bør stimulere til bruk av praksis i studiene, dvs. at tilskuddet bør avspeile omfanget av praksis dokumentert i antall studenter og betydning i studiet.

Når det gjelder diskusjonen om fagskolepoeng og studiepoeng, ser vi ingen grunn til at fagskoleutdanningene skal ha et annet poengsystem enn annen høyere utdanning. Studiepoeng angir den vekten et emne eller modul har basert på estimert arbeidsmengde. Poengene gir ingen informasjon om nivå. Det er derfor ikke poengene, men læringsutbyttebeskrivelsene som forteller om læringsprogrammets innhold og nivå.

Relevans og kvalitet

For å sikre relevans og kvalitet i utdanningene mener vi Norge bør vurdere en ordning tilsvarende den Folketinget i Danmark vedtok 20.12.2013 i "Lov om ændring af lov om erhvervsakademier osv." at "Alle grunduddannelser og tilknyttede efter- og videreuddannelser, som erhvervsakademiet er godkent til at utbyde, skal være tilknyttet et uddannelsesudvalg" (§20). Det er også bestemt bl a hvordan uddannelsesutvalgene skal settes sammen og hvilket mandat de skal ha. Vi ønsker en form for avtakerpaneler som skal dekke de samme funksjonene som uddannelsesudvalgen i Danmark, og som settes sammen av personer som praktiserer eller rekrutterer innenfor det aktuelle utdanningsområdet. Det vil si at utdanningene blir vurdert av folk som er "hands on", og ikke av ansatte i interesseorganisasjoner el.l.

Folketingets vedtak:

[L63_som_fremsat Folketinget.pdf](#)

Fleksible læringsveier

Når det gjelder å utvikle gode modeller for fleksible læringsveier, foreslår Virke at de rådgivende organene som er oppnevnt av myndighetene for UH-sektoren og for fagskolene, får i oppdrag å utarbeide et forslag til rammeverk for overganger mellom de tre typene høyere utdanning. Dette rammeverket vil gjøre det mulig å lage nasjonale modeller for gode overganger.

Utvalget stilte spesifikt spørsmål om utdanningsområdet "service og samferdsel"; hvor ser Virke at fagskoletilbudet treffer arbeidslivet og hvor fagskoleutdanninger kan ses som et alternativ til annen høyere utdanning. Dagens fagskoletilbud innen dette området er i hovedsak rettet mot regnskap og økonomi, IT, administrasjon, logistikk og butikkledelse. På alle disse områdene finnes det alternative tilbud innen UH-sektoren. Det som derimot er en større utfordring er å se utdanninger i det formelle utdanningssystemet i sammenheng med den omfattende internopplæringen som foregår inne privat tjenestenæring. Virke tror at det er i en bedre synergi mellom disse to opplæringssystemene den største gevinsten er å hente, både gjennom en dialog om læringsutbytter og en styrking av læringsarenaene. De fleksible læringsveiene går ikke bare innenfor det formelle utdanningssystemet, men må også utvikles mellom ulike opplæringssystemer.

Tilgjengelighet

Fagskoleutdanning bør i så stor grad som mulig være en tilgjengelig læringsvei for alle som har fullført videregående opplæring. Vi mener det er god utdanningspolitikk å sørge for fleksible muligheter mellom generell/akademisk rettet utdanning og yrkesrettet utdanning, og at overganger må kunne gjennomføres begge veier. For fagskoleutdanningene betyr det at fullført studiespesialiserende utdanningsprogram fra videregående må kunne danne grunnlag for å gå videre inn i fagskoleutdanning. Det må være mulig å legge inn særskilte krav for opptak begrunnet i den aktuelle fagskoleutdanningen.

Fagskoleutdanninger må være like tilgjengelig enten folk er i arbeidslivet eller i utdanningssystemet. Disse utdanningene bør spille en stadig større rolle i den nødvendige kontinuerlige kompetansebyggingen som kreves for å mestre nye og endrede jobbfunksjoner og oppgaver. Dette er et viktig perspektiv både når opptakskriterier utformes slik at erfaring kan dokumenteres og verdsettes på en god måte, og når læringsformer og metodikk utvikles.

Virke er overbevist om at nettbasert læring må få mer oppmerksomhet i utviklingen av fagskoletilbudet. Vi har nasjonale kompetansemiljøer på dette området som må trekkes aktivt inn i utviklingsarbeidet.

Utvalget stilte spesifikt spørsmål om: Hvilken etterspørsel snakker vi om, er den studentdrevet, myndighetsdrevet, om kvalitetsarbeid og kvalitetssikring, og om å få lenker til aktuelle rapporter

Hvilken etterspørsel snakker vi om?

Etterspørselen etter fagskoleutdanningstilbud ved de offentlig godkjente nettskolene er i stor grad studentdrevet. Det er i stor grad enkeltpersoner som bestiller kurs og studier ut fra eget behov, og utdanningene markedsføres også overfor enkeltpersoner.

I noen tilfeller kommer myndighetene inn og bestiller utdanning. Det klareste eksemplet på myndighetsdrevet etterspørsel så vi da Helsedirektoratet hadde behov for satsing på helsefagutdanninger. De bestilte fagskoleutdanninger ved bl a NKS Nettstudier, som kunne tilby flere av de aktuelle utdanningene. Andre nettskoler er kommet til, bl a NKI.

Kvalitetsarbeid og kvalitetssikring

De offentlig godkjente nettskolene har en lang historie når det gjelder å kvalitetssikre utdanningstilbudene. Gjennom fellesorganet Fleksibel utdanning Norge (tidligere Norsk forbund for fjernundervisning) er det utarbeidet kvalitetsnormer som skolene har forpliktet seg på å følge (første gang i 1992). Dette er overordnede normer som går på

- kvalitetsledelse og kvalitetsarbeid ved skolen
- kvalitet i kursutviklingen
- kvalitet i informasjon og veiledning
- kvalitet i kursgjennomføringen

Fleksibel utdanning Norge jobber kontinuerlig med kvalitetsspørsmål i bransjen, og utarbeider håndbøker og veiledere av for ulike formål, f eks for Nettlærerguiden. FuN har også et fast kvalitetsutvalg med representanter fra høyskoler, universiteter, fagskoler og nettskoler.

Lenker til aktuelle rapporter

Kvalitetsnormer for nettbasert utdanning:

<http://issuu.com/kober123/stacks/e510c21a85ed40ab9dc142422ecdc1e9>

Nettstudentundersøkelsen 2013:

http://issuu.com/kober123/docs/ntnu_rapport

Pedagogisk utviklingsarbeid i nettskolene 1995 – 2015:

http://issuu.com/kober123/docs/utviklingsarbeid_nettskoler_2013_ne

Utviklingsmidler til nettskolene. Fellesrapport 2012:

http://issuu.com/kober123/docs/nff_fellesrapport_2012_net